

- 5010. Naar kapitein Jas gaan.**
Te gronde gaan, verloren zijn.
- 5011. De krijg niet kunnen volgen.**
Niet kunnen meedoen.
- 5012. De krijgskakel is geblust.**
De oorlog is geëindigd.
- 5013. Daar is kruit op de pannen.**
Hij kan niet veel verdragen, heeft zijn woordje klaar, « is slagvaardig ».
- 5014. Het kruit niet uitgevonden hebben.**
Niet al te snugger zijn.
Zie hierboven, nr. 4988.
- 5015. Ik heb al mijn kruit verschoten.**
Ik kan niets meer doen, alle hoop is voor mij verloren.
- 3565. Zijn kruit op mussen verschieten.**
Zijn woorden aan onwaardigen verspillen.
- 5016. Een dwaas z'n kruit is gauw verschoten.**
Voor een dwaas mens behoeft men geen vrees te hebben.
- 5017. Een lans breken voor iets (of : iemand).**
Iets (iemand) verdedigen.
- 5018. Een lans met iemand breken.**
Een geschil met iemand beslechten.
- 5019. De lont in het kruit steken.**
Een uitbarsting veroorzaken.
- 5020. Lont ruiken.**
Onraad vermoeden, de lucht van iets krijgen.
- 5021. Iemand een lood schenken.**
Hem op een kogel onthalen.
- 5022. De mijn is ontdekt.**
Het geheim is uitgelekt.
- 5023. De mijn sprong verkeerd voor hem.**
Het ongeluk, dat hij voor anderen had bedacht, trof hem zelf.
- 5024. Grote parade en klein garnizoen.**
Grote ophef en niet veel zaaks.
- 817. Iemand het pistool op de borst zetten.**
Zie hierboven, nr. 4992.
- 5025. Iemand in het schild varen.**
Iemand aantasten (inz. met woorden).
- 5026. Iemand op het schild heffen.**
Iemand groot aanzien verlenen.
- 5027. Hij is geen schot kruit waard.**
Het is niets waard.
- 5028. Zich buiten schot houden.**
Zich niet blootstellen, zich niet in 't gevaar begeven.
- 5029. Iets soldaat maken.**
Het opmaken (opeten of oprinken).
- 3061. 't Is een soldaat van de paus.**
Gezegd van een militair die zijn dienstplichten slecht betracht; een toespeling op de pauselijke soldaten, die geen krijgsdienst hebben te doen.

- 5030. Het spits afbijten.**
Zich aan het eerste en hachelijkste gevaar — of aan de eerste en grootste onaangenaamheden — van een onderneming blootstellen, en daardoor de zaak voor anderen veiliger of gemakkelijker maken.
Eigenlijk gezegd van strijders die, wanneer de vijand hun *het spits bood*, d. i. de punt der gevelde speren voorhield, er moedig op inliepen, de eerste stoot opvingen, verwar- ring in de gelederen brachten, en zodoende de werking der speren braken, die voor hunne volgers minder schadelijk maakten, er als 't ware de scherpe punt *afbeten*.
- 5031. Iemand het spits laten afbijten.**
Het eerste en grootste gevaar op hem laten aankomen.
- 4896. Hij heeft zijn sporen verdient.**
Hij heeft grote bewijzen van bekwaamheid en geschiktheid gegeven.
- 5032. Dat is taptoe.**
Het is genoeg, hierbij kan het blijven.
- 5033. Iemand het veld alleen laten.**
Iemand niet langer bestrijden.
- 5034. Iemand uit het veld slaan.**
Hem zo bejegenen dat hij niet meer durft.
- 5035. Iemand aan de vijand voeren.**
Iemand overhalen tot iets verkeers. (*Meestal schertsend gebruikt*).

WEER EN LANDBOUW

- 5036. Hierna beter, zegt de almanak.**
Geef de moed niet op, want : na regen komt zonneschijn.
- 5037. Dat is nog een onontgonnen akker.**
Op dit gebied valt nog heel wat te doen.
- 5038. Hij is aan het eind van de akker.**
Eigenlijk van de landman gezegd, die bij het ploegen aan het punt gekomen is, waar hij niet verder gaat, maar de ploeg omwendt; figuurlijk toegepast op iemand, wiens lichamelijke krachten hem begeven, of wiens geldelijk vermogen is uitgeput.
- 3097. Gods water over Gods akker laten lopen.**
Zich nergens wat van aantrekken en daardoor zijn plicht verzuimen; de zaken op haar beloop laten.
- 2530. Nederigheid is geen plant die op zijn akker groeit.**
Hij is nogal hoogmoedig.
- 5039. De boonakker opgaan.**
Zonder middelen van bestaan rondzwerfen; de brede weg opgaan.
- 5040. Iemand de boonakker opleiden.**
Hem een uitbrander geven.
- 5041. Hij mag nog wel besnoeid worden.**
Aan zijn beschaving ontbreekt nog veel.
- 5042. Er is met hem te eggen noch te ploegen.**
Men kan 't hem nooit naar de zin maken; er is niets met hem aan te vangen.

Spreekwijzen

KRIJGSKUNDE

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS